

Abstenció i identificació partidista

written by Roger Mallola | 25 de juliol de 2023

A primer cop d'ull, la lògica de l'abstenció és una resposta natural de la gent que es vol lliure del règim espanyol, la qual s'ha justificat per dos motius en les eleccions espanyoles d'aquest 23 de juliol. El primer és el de la necessària deslegitimació del sistema polític espanyol a Catalunya. Amb l'abstenció al Congreso, estem dient que no volem formar part de la seva democràcia, encara que, sota les seves regles, ens hi deixin participar. Des del 2017 la raó és clara i coneguda: Espanya desplega unes lleis les quals permeten i promouen atonyinar catalans pel simple fet de voler votar. Abans, els pactistes benintencionats encara tenien marge per insistir a fer-nos creure en les regles del país veí. Avui ja no.

El segon motiu és el de treure capacitat operativa als partits processistes buidant-los de presència institucional i de recursos econòmics, amb l'objectiu final de destruir-los. Fent això els hi estem traient dues formes de poder, dues de les més fàcilment identificables, les que tenen base material i són objectivables de forma explícita i directa. Per a aquest camp, l'abstenció, duta a l'extrem, doncs, ens ha de portar a la desaparició d'aquests instruments que ja no ens serveixen.

S'ha apuntat, però, que en l'abstenció hi ha alguna cosa més profunda, un moviment tectònic dins les estructures del poder. Així, més que justificar l'acció, l'abstenció el que fa és explicar què està passant en el profund del cos social català. I és així. L'explicació se situa en el camp psicològic (ideològic-cognitiu) de l'individu, que és on trobem el primer poder, el poder ideològic, i allò que es coneix com a identificació partidista, la qual és un sistema d'adhesions a un partit o a un sistema ideològic polític per part d'un

ciudadà en democràcia.

D'una banda, tenim el poder polític, que neix de la base psicològica de les relacions humanes. Així, quan parlem de poder polític-ideològic, volem significar el control de les ments i les accions d'uns homes per part d'altres homes. Per poder polític entenem les relacions mútues de control entre els ostentadors de l'autoritat pública i entre aquests i la gent. El poder polític-ideològic és una relació psicològica entre aquells que l'exerceixen i aquells sobre els quals és exercit. Dona als primers el control sobre les accions dels segons a través de la influència que exerceixen sobre les seves ments (Morgenthau, 1948).

De l'altra, tenim la identificació partidista, la qual podem definir com un vincle de tipus psicològic-afectiu que un elector estableix amb un partit polític amb caràcter relativament permanent i estable. La identificació partidista implica un sentiment d'adhesió i afinitat al partit com a grup polític de referència i conté coincidències valoratives entre l'individu i aquest partit, alhora que serveix com a filtre en la percepció i avaluació de tot el món polític. La identificació partidista simplifica el mecanisme de com els individus veuen representats els seus interessos en un determinat partit polític. Amb la identificació partidista, els individus adopten certes actituds i interioritzen una sèrie de valors que influeixen en el pensament racional polític i condicionen la seva decisió política, però aquest lligam va més enllà d'una afinitat ideològica o programàtica i es converteix en un lligam afectiu, en un sentiment d'estima i de pertinença (extret de les idees de Campbell et al., 1960).

Ens adonem, doncs, que les mateixes definicions d'aquestes categories, poder polític-ideològic i identificació partidista, associen de forma directa un concepte amb l'altre de tal manera que la identificació partidista és una de les estructures socials del poder polític-ideològic en funcionament, atès que aquesta identificació partidista,

partint del cos social, és l'element que activa i dirigeix el sistema de creences dels individus transformant-lo en acció política efectiva, la qual és l'alineació de l'elector amb un actor i un espai polític concret mitjançant el vot. L'elector fa ús del seu poder, el vot, per dirigir la seva voluntat política.

Alhora, i en direcció inversa, i que ens és important entendre ara, és que mitjançant la identificació partidista i el consentiment que se'n deriva és com els ostentadors del poder polític exerceixen el poder sobre (part) el cos social. En democràcia, la identificació partidista és el mecanisme polític-ideològic que permet a uns homes tenir el control sobre la ment d'altres homes en la mesura que els primers, els polítics, s'asseguren el control de la decisió política del vot dels segons, els ciutadans electors.

I és així com la identificació partidista permet no només la transmissió del poder de baix a dalt —on aquesta opera com el camp de creences, valors i actituds que acompanya i guia la decisió de votar un actor polític o un altre—, sinó que també la identificació partidista permet la retenció del poder de dalt a baix. Aquest fet no és només l'apropiació del poder del vot emès, que és el poder polític institucional, sinó també, i més important, és la que estructura el poder ideològic en termes que uns individus, els polítics, controlen les ments d'uns altres, els electors.

En una situació política amb el risc de perdre la identificació partidista, és quan es veu el segon sentit direccional d'aquesta connexió, i és així com els actors polítics no demanen el vot en positiu i per a la construcció d'un projecte propi, sinó que entren en el camp de la perversitat discursiva amb xantatges emocionals, insults i amenaces. Ho hem vist en aquestes darreres campanyes electorals per part de tot tipus de carronyaires.

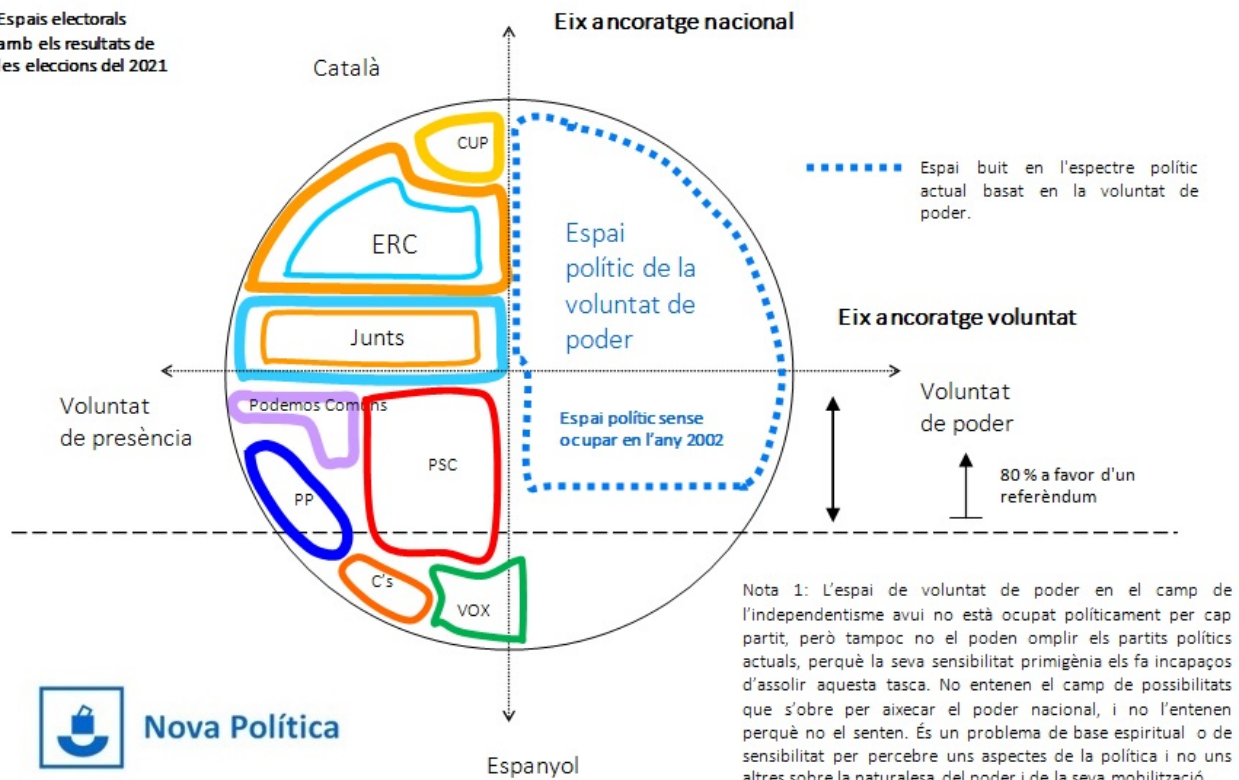
Aquest mecanisme polític bidireccional, que és benvingut per a

qui es vol demòcrata, és inevitable atesa l'exigència dels sistemes democràtics representatius que no poden operar sinó d'aquesta manera de delegació de vot, que vol dir delegació de poder.

I no obstant tot això, podem preguntar-nos si aquest plantejament teòric ens pot ajudar a entendre què està passant a la Catalunya sociopolítica, i si aquest passar és un desenvolupament positiu per al país. La resposta és afirmativa, i ens diu que a Catalunya hi ha un trencament o dissolució de la identificació partidista de l'espai dit processista i dels partits que el representen, amb el cos social català que es vol, des de fa més d'una dècada, independentista.

Si podem dotar de més flexibilitat conceptual la identificació partidista, podem afirmar que el trencament es produeix amb els partits i amb l'espai electoral processista entès com un tot, i fins i tot més enllà. D'una banda, amb les dades a la mà, i de forma independent, Junts, Esquerra i la CUP han perdut cadascun un percentatge substantiu de suport electoral. De l'altra, la identificació partidista del poble més conscienciat s'ha trencat amb l'espai global que aquests tres partits conformen i que coneixem com a processisme, i que avui ja sabem que no es pot anomenar independentisme. Aquest segon raonament neix de la constatació que hi ha transvasament de vot entre aquests actors segons les diferents eleccions succeïdes en el passat, però també perquè durant el període 2010-2022 han representat tots tres conjuntament, i amb més o menys definició operativa al Parlament, aquest espai que es volia independentista i que ara només s'ha quedat en reformista regionalista.

Espais electorals amb els resultats de les eleccions del 2021

L'abstenció de les darreres conteses electorals en el món processista representa la forma invertida, com un motlle buit que ha de donar cos i forma al volum que no hi és, de la identificació partidista que, per dinàmiques polític-històriques i de comportament electoral, encara no ho és, i que caldrà omplir de nou amb la sensibilitat política sentida ja pels ciutadans. Aquesta abstenció és, doncs, una victòria política del poble català. I no principalment pel fet de treure capacitat operativa conjuntural als partits processistes, que també, sinó que remou els fonaments del sistema de poder de les estructures socials de Catalunya.

Una tercera ruptura d'identificació partidista, entesa en un sentit més ampli del que prescriu la teoria, és la relacionada amb el demos polític espanyol i que s'ha manifestat en aquestes eleccions del mes de juliol, i en les que hauran de fer-se a partir d'ara a les Espanyes. Els catalans, sabent-nos no espanyols castellans, però alhora amb la plena consciència que som els creadors de la primera Espanya moderna, per allà els segles XVI i XVII, hem intentat de mil maneres possibles

–les primeres amb una arrogància insuportable fruit del caràcter excels de Catalunya com a nació política, les segones sense aquesta arrogància però forçats a sofrir el preu de la segona modernitat dins el monstre de Frankenstein– encaixar-nos en un projecte imperial aliè, i en nom del bé comú adjectivat com unitat de destí en l’universal. Identificació nacional en diríem també, la qual des del 2017 ja no existeix, ni tan sols per als unionistes que viuen a Catalunya. Aquests darrers només es dediquen a aturar els cops que venen de l’estepa castellana, i així ho expressen amb el seu vot. I per això quan sigui menester s’adheriran al veritable projecte independentista, tal com ho van fer el 1r d’octubre quan no hi havia filtres partidistes.

Avui ja no hi ha imperi ni projecte comú, tan sols una dita democràcia que no és la nostra, la qual ens demana per enèsima vegada que ens trepanem el crani per continuar servint-la. Un preu tan elevat que fa il·legítima la proposta. I per això, la millor manera de seguir és acceptar la divergència de camins i, per tant, renunciar a un poder de fer mal en un espai que no és el nostre. Això és l’abstenció a les Espanyes, la no identificació amb cap projecte polític que no se centri en nosaltres mateixos, i que avui és el tercer anell ideològic processista de lligadura amb un projecte nacional estranger. Certament, una tercera identificació partidista que podríem anomenar identificació nacional política, atès que aquesta és per a l’exercici d’un poder en un espai aliè a la nostra condició nacional.

Com a manifestació unívoca de la maduració política dels catalans, la ruptura de la identificació partidista del camp processista en aquestes tres dimensions ha de possibilitar l’emergència de noves identifications polítiques quan apareguin projectes que incorporin la nova sensibilitat necessària per acabar de fer efectiu el projecte independentista. Aquest pas, el de l’abstenció, és inevitable per ser natural en el comportament electoral de les societats

democràtiques madures.

Finalment, cal comentar, com a esmena a la totalitat, l'acusació d'ignorants i estúpids per part dels polítics processistes i els seus corifeus mediàtics, als qui defensem l'abstenció, i com, segons ells, només pot ser entesa com una reacció miserable i irracional, nascuda de les baixes passions i que respon a sentiments de venjança, ràbia, còlera, frustració o enuig, entre altres adjectivacions.

Tots aquests personatges no poden o no volen veure com els ciutadans de Catalunya més conscienciat hem superat les primeres [fases del dol](#) derivat del sotrac que va significar la traïció al 1r d'octubre. Ells encara ens volen en les dues primeres fases del dol, en la de la negació de la realitat, la qual afirma que són independentistes, malgrat que és evident que són col·laboracionistes del règim espanyol; i en la de la ira, on ens volen fer creure que la nostra proposta per a l'abstenció respon a un estat d'ira descontrolada la qual no té fonaments polítics i que va en contra dels interessos de la nació.

Però en aquests moments, una part substantiva dels electors catalans independentistes som en la darrera fase del dol, la de l'acceptació, en la qual assumim la realitat de la traïció, i en la qual ja veiem que no hi ha solució de llibertat plena per al nostre poble si continuen aquests líders, i que després de plorar-los, tallem els lligams que ens uneixen políticament i els deixem enrere. No tan dur com altres experiències, però tan necessari per protegir el futur del país i els seus membres.

L'evolució que estem fent com a poble és exemplar, sabent del llast imposat per la història moderna. L'ocupació estrangera des de fa més de tres-cents anys ha destruït el procés de generació i reproducció d'unes elits exemplars i exemplificadores centrades en el país, i ens ha deixat una colla d'arreplegats que només han pogut mantenir-se en el

poder per una por que ja no existeix. El camí a seguir no té aturador perquè és el correcte i el necessari. Repetirem les paraules dites fa uns anys: el poble català és intel·ligent, i tots els seus moviments responen a l'experiència vital de més de mil anys d'història. Quan els ciutadans s'adonin que només des d'ells i només a través d'ells es pot construir el futur, el dol passarà. I s'adonaran que el camí des de la negació fins a l'acceptació només haurà estat un breu malson. Som a prop del final, històricament parlant, i per això estem avui més segurs que el futur és a les nostres mans, i només a les nostres.